

Motion till riksdagen

1989/90:Jo244

av Per Stenmarck och Rune Rydén (båda m)

Jordbruket i Skåne

Jordbruket och livsmedelspolitiken har debatterats livligt under senare år. Livsmedelskommittén (LMK) lade fram sitt förslag i slutet av 1984 och under hösten 1989 har den livsmedelspolitiska arbetsgruppen (LAG) presenterat sitt förslag till en ny livsmedelspolitik.

Svenskt jordbruk har under 1980-talet haft en dålig lönsamhet bl.a beroende på för hög produktion främst av spannmål. Men även den förda socialdemokratiska regeringspolitiken gentemot jordbruksnäringen har skapat oro och osäkerhet om framtiden hos näringens utövare.

Inom moderata samlingspartiet vill vi att jordbrukarna skall kunna räkna med fasta spelregler i sin planering. Möjligheterna till snabba förändringar är begränsade på grund av näringens produktionsinriktning mot växt- och djurprodukter. Jordbruket är också väderberoende. Skördarna kan variera kraftigt mellan åren.

Livsmedelsöverskott och svält

Det svenska livsmedelsöverskottet är trots allt ganska begränsat. Överskottet på världsmarknaden hade också varit mindre om alla människor på vår jord skulle få äta sig mätta. Det beräknas att över 500 miljoner vuxna människor i u-länderna är oförmögna att utföra det enklaste arbete på grund av bristen på mat. 170 miljoner barn lider av undernäring och 40 000 barn dör dagligen av svält.

Enligt världsbankens utredningar ökar livsmedelsproduktionen med en procent om året, befolkningstillväxten ligger på två procent. Under 1980-talet har åkerarealen minskat. Erosionen förstör stora arealer. Vi har också kunnat ta del av skrämmande rapporter från Sovjetunionen om att stora arealer är förgiftade och att jorden blåst bort i viktiga jordbruksområden. Som en följd av detta råder nu stor brist på livsmedel i Sovjetunionen.

Svensk biståndspolitik borde kunna använda delar av vårt livsmedelsöverskott som livsmedelshjälp till svältande människor i olika länder.

En ny livsmedelspolitik

De beslut som riksdagen kommer att fatta senare i år angående livsmedelspolitiken måste bygga på att det svenska jordbrukets konkurrenskraft inte försämras gentemot omvärlden. Gränsskyddet får inte sänkas i snabbare

takt än vad som beror av den internationella utvecklingen. Vi är positiva till strävandena att inom ramen för GATT avreglera världshandeln med jordbruksprodukter. Den nuvarande jordbruksprisregleringen bör avvecklas. Omställningen måste ske på ett socialt acceptabelt sätt.

Enligt vår uppfattning måste de medel som används för omställningen ges till de brukare som långsiktigt tar arealer ur livsmedelsproduktion. Ersättningen bör kunna utgå som anläggningsersättning till alternativ användning av åkermarken och som omställningsersättning för att kompensera det inkomstbortfall som följer av att mark förs ur livsmedelsproduktion. Ersättningen bör utgå under en femårsperiod. Tas areal ur livsmedelsproduktion förbättras därmed situationen för övriga brukare.

Problem och möjligheter i Skåne

I de båda Skånelänen har jordbruket och livsmedelsindustrin en stark ställning. De jordbrukspolitiska besluten berör därför inte bara jordbrukarna utan även livsmedelsindustrin och sysselsättningen långt utanför den direkta livsmedelsproduktionen. Skall jordbruket och livsmedelsindustrin bli nästa skånska krisbransch?

Den skånska växtodlingen är i dag mycket varierad. Förutom spannmål odlas oljeväxter, sockerbeter, potatis och en stor del av landets köksväxter. Vallodlingen har minskat under senare år. Det är viktigt att den stora variationen kan bibehållas. För närvarande hotas sockerbetsodlingen och fabrikspotatisodlingen i nordvästra Skåne. En del av spannmålsarealen måste tas ur livsmedelsproduktion.

Vilka möjligheter finns det då till alternativ produktion på skånska åkrar? Flera olika försöks- och forskningsprojekt pågår för närvarande. Vi vill här nämna några där hushållningssällskapen är starkt engagerade. Det är viktigt att projekt av denna typ kan få fortsatt ekonomiskt stöd.

1. Projekt Agro Fiber

En förstudie gjordes redan 1986/87 om möjligheterna att utnyttja olika jordbruksgrödor som fiberråvara till massaindustrin. 1988 presenterades den första mera omfattande delrapporten. Under 1990 kommer en omfattande systemstudie att presenteras av hela projekt Agro Fiber. Anslag har kommit från LRF:s forskningsstiftelse, SJFR, Vattenfall, Sydkraft och Skånska Lantmännen.

2. Lövskog på åkermark

Detta projekt påbörjades under 1987/88 och skall främst visa på möjligheterna att etablera snabbväxande lövträd på olika typer av åkermark. I första hand prövas hybridasp, al, poppel och björk. Projektet finansieras av de båda länsstyrelserna i Skåne, några banker och jordbruksorganisationer.

3. Energiskog

Sedan 1980 har olika energiskogsodlingar anlagts i Skåne. Den totala arealen uppgår till cirka 300 hektar. För närvarande är det svårt att introducera en

praktisk odling av energiskog. Det etablerade naturgasnätet i kombination med låga kol- och oljepriser försvårar energiskogens konkurrensförmåga. Projektet har finansierats med medel från statens energiverk.

De här nämnda projekten är intressanta, men kan ändå inte ta tillräckliga arealer ur livsmedelsproduktion. Snarast måste ett eller flera storskaliga projekt tas fram. Framställning av etanol till drivmedel kan bli ett viktigt alternativ. Tekniken finns och det försök som nu skall påbörjas i Stockholm, med helt etanoldrivna bussar, är positivt. Olika former av biobränslen kan få en viktig roll i den svenska kraft- och värmeförsörjningen i framtiden.

Det är angeläget att ett framtida energipolitiskt beslut tar stor hänsyn till den resurs, som jordbrukets överskottsarealer utgör. Staten måste ta ett betydande ekonomiskt ansvar för att stimulera utvecklingen av biobränsle och alternativa drivmedel som etanol.

Skogsplantering på åkermark är enligt vår uppfattning ett realistiskt alternativ även i Skåne. Naturligtvis bör detta ske på sämre jordbruksmarker och i första hand med lövträd. Även ur naturvårdssynpunkt skulle mindre skogs- och läplanteringar i slättlandskapet ha en god inverkan på miljön och djurlivet. De medel som anslagits i det s.k. NYLA-programmet är positivt. En fortsättning och utökning av programmet vore positivt, inte minst i Skåne.

Framtidsutsikter

På sikt har vårt lands jordbruk goda möjligheter. Det gäller att ta tillvara den resurs som åkermarken och jordbrukarnas kunskaper utgör. Jord- och skogsbruket spelar också en stor roll för en levande landsbygd och för att skapa en god naturmiljö.

För en närings utveckling är det viktigt att ha en tro på framtiden. Det gäller nu för berörda parter att i konstruktiv och positiv anda finna lösningar på dagens problem. Därmed säkras tillgången på svenska livsmedel av god kvalitet, liksom bevarandet av ett öppet kulturlandskap.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående användande av svenskt livsmedelsöverskott som bistånd till länder där befolkningen svälter.¹]

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående anläggnings- och omställningsersättning till brukare som långsiktigt tar arealer ur livsmedelsproduktion,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående stöd till forskning och utveckling av alternativa jordbruksgrödor som råvaror i industriell produktion,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående användande av överskottsarealer till produktion av etanol och biobränsle,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående fortsättning av det s.k. NYLA-programmet

(program för ökad variationsrikedom och minskad spannmålsareal i slättbygden).

Mot. 1989/90
Jo244

Stockholm den 24 januari 1990

Per Stenmarck (m)

Rune Rydén (m)